

8. Побудова креслень виробів з суцільнокроєними рукавами.
9. Конструювання комірв, манжет та оздоблювальних деталей.
10. Побудова креслень дитячого одягу дошкільного та шкільного віку.
11. Особливості конструювання чоловічого одягу.

Для розробки експериментальної програми дисципліни "Конструювання швейних виробів" ми проаналізували зміст навчання учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних училищ, студентів технічних та педагогічних вузів. На основі цього встановлено взаємозв'язок між функціями фахівців швейної справи та змістом навчального матеріалу, який вивчають у відповідних закладах. Дослідження даної проблеми було продовжено з вчителями обслуговуючої праці: на основі спеціально розробленої анкети, яка передбачає аранжування рекомендацій експертів, відмічено важливість кожної теми розділів та зауваження до вивчення окремих питань дисципліни. Отримані дані дали можливість внести необхідні корективи в структуру змісту навчальної програми.

На основі виконання студентами письмових контрольних робіт було визначено результати засвоєння теоретичного матеріалу. Доступність отриманих впродовж експериментального навчання результатів оцінювалась методами математичної статистики. В якості показника успішності використовувалось відношення кількості студентів, які отримали позитивні оцінки за виконану роботу, до кількості всіх студентів, що виконували дану роботу. В більшості випадків цей показник перевищував 80%. А це дало можливість зробити висновок про доступність змісту навчального матеріалу та про доцільність проведення занять за розробленою програмою.

Володимир Буринський

Рівні самоосвітньої діяльності студентів у процесі вивчення креслення

У процесі навчання студентів кресленню практикується самостійне вивчення студентами теоретичних відомостей. Нами запропоновано три рівні самоосвітньої діяльності: **спонукальний, ситуативний і творчий**. В основу їх визначення було покладено такі критерії:

- цілеспрямоване прагнення самостійно отримати знання, зумовлене відповідною мотиваційною сферою;
- уміння, що забезпечують процес самостійного пізнання;
- уміння, спрямовані на забезпечення організації самостійного пізнання.

Визначення рівнів відбувалося на основі спостереження за навчальною діяльністю студентів та систематичного вивчення її результатів.

Спонукальний рівень самоосвітньої діяльності (низький) має прояв у тих випадках, коли студент вимушено самостійно здобуває знання. Це випадкова пізнавальна діяльність, уникнути якої студент не в змозі через небажання отримати погану оцінку, не виконавши завдання викладача. Вона характеризується дифузністю та стихійністю і випадковістю.

У студентів, віднесених до першого рівня самоосвітньої діяльності, самостійне пізнання відбувається із значними труднощами. Студенти, що знаходяться на цьому рівні, віддають явну перевагу отриманню консультацій у викладача, бажанню почути його пояснення з незрозумілих питань. Не вміють такі студенти й організувати самостійний пошук потрібних навчальних відомостей і, головне, вони не знають, з чого його слід починати. Їм легше працювати за вказівкою викладача, за його конкретним завданням (прочитати вказані сторінки з рекомендованого навчального посібника). Тому такі студенти скоріше не пізнають, а лише запам'ятовують те, про що написано в підручнику чи конспекті. Їх самостійна робота зводиться до механічного конспектування чи виконання графічної роботи "за зразком". Звикнувши до виконавчої діяльності, студенти не в змозі самостійно, активно пізнавати. Цим пояснюються такі їх висловлювання:

• **"Під час заняття або на консультації викладач допоможе тобі розібратись у навчальному матеріалі, і потім ти працюєш вже по-готовому. Самому зрозуміти навчальний матеріал набагато складніше"** (Ольга Т., I курс);

- "Викладач розповідає зрозуміліше, ніж це написано в підручнику, і пояснює він

доступніше” (Микола М., II курс).

На ситуативному рівні (середньому) самоосвітня діяльність студентів стає більш самостійною. Вона усвідомлюється студентами як засіб досягнення навчальних цілей. Рушійною силою переходу від стихійної потреби в самостійному пізнанні до цілеспрямованої самоосвітньої діяльності виступає зростання самосвідомості студентів. Під впливом самосвідомості змінюється і зміст самостійної пізнавальної діяльності. Вона стає більш цілеспрямованою, в її основу покладається усвідомлена потреба забезпечити самостійне пізнання. Самоосвіта стає більш самостійною стосовно процесу навчання.

Підвищення рівня вмінь самостійно здобувати знання студентами знаходить прояв під час виконання графічних робіт. Студенти розширюють пошук необхідної навчальної інформації, звертаються не тільки до навчальних посібників, а й до довідкових та нормативних видань.

Студенти, віднесені нами до другого рівня самоосвіти, переконливо вказують на глибші знання, отримані ними самостійно, на більшу їх міцність і якість:

- “Вважаю, що знання, отримані від викладача на занятті, вимагають обов’язкового поглиблення шляхом самостійної роботи. Слухаючи пояснення викладача, краще і швидше засвоюєш навчальний матеріал, але знання, набуті самостійно, більш глибокі й міцніші” (Андрій Т., II курс);

- “Знання, отримані шляхом самостійної роботи, вимагають значних власних зусиль, зате вони краще запам’ятовуються” (Володимир К., II курс).

Вивчення якості знань, одержуваних студентами самостійно, вказує на їх надзвичайну рухомість, динамічність. Це означає, що самостійно набуті знання досить успішно можуть бути застосовані у різних навчальних ситуаціях та під час розв’язування графічних задач.

Але, незважаючи на більш свідоме ставлення до потреби самостійного пізнання, студенти, віднесені до другого рівня, ще недостатньо вміло організують самостійну роботу. Організатором їх пізнавальної діяльності все ще залишається викладач та жорстка система завдань для самостійної роботи. Тобто студенти дістають конкретні завдання, не повністю включаючись у самостійну організацію пізнання.

Творчий рівень (високий) характеризується значною чіткістю дій і реальністю поставлених перед собою завдань у самостійному пізнанні. Студенти усвідомлено оцінюють власні можливості і відповідно до них визначають цілі своєї навчальної діяльності. Самостійність навчального пізнання для таких студентів існує як систематична потреба. Тому вони добре володіють організаційними уміннями самоосвіти. Вони добре знають, з чого слід починати самостійний пошук, вільно орієнтуються в існуючих навчальних посібниках.

Віднесені до цього рівня студенти здатні планувати обсяг самостійної роботи, визначати її зміст, обирати необхідні для цього засоби, здійснювати самоконтроль власних досягнень. Вибір прийомів самостійної діяльності у таких студентів досить різноманітний, але він завжди зумовлюється пізнавальною метою: усвідомити навчальний матеріал, закріпити його, проконтролювати засвоєння.

Таблиця 1

Кількісні показники поділу студентів за рівнями самоосвітньої діяльності на початок проведення експерименту (у відсотках)

Вищі заклади освіти, у яких проводився експеримент	Рівні самоосвітньої діяльності студентів		
	Спонукальний	Ситуативний	Творчий
НПУ імені М.П.Драгоманова	64,04	26,72	9,24
	65,02	24,18	10,80
Глухівський державний педагогічний інститут	63,08	28,06	8,86
	61,92	29,47	8,61
Криворізький державний педагогічний інститут	64,96	26,22	8,82
	66,18	24,94	8,88

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТРУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Тернопільський державний педагогічний університет	$\frac{66,71}{65,96}$	$\frac{24,17}{25,44}$	$\frac{9,12}{8,60}$
Херсонський державний педагогічний університет	$\frac{72,50}{69,14}$	$\frac{18,43}{21,27}$	$\frac{9,07}{9,59}$

Таблиця 2

Кількісні показники поділу студентів за рівнями самоосвітньої діяльності наприкінці проведення експерименту (у відсотках)

Вищі заклади освіти, у яких проводився експеримент	Рівні самоосвітньої діяльності студентів		
	Спонукальний	Ситуативний	Творчий
НПУ імені М.П. Драгоманова	$\frac{32,17}{51,36}$	$\frac{22,24}{25,72}$	$\frac{45,59}{22,92}$
	$\frac{34,16}{50,78}$	$\frac{24,29}{30,90}$	$\frac{41,55}{18,32}$
Криворізький державний педагогічний інститут	$\frac{34,66}{56,02}$	$\frac{28,64}{28,38}$	$\frac{36,70}{15,60}$
	$\frac{39,42}{52,12}$	$\frac{27,37}{24,68}$	$\frac{33,21}{23,20}$
Херсонський державний педагогічний університет	$\frac{37,88}{56,38}$	$\frac{26,86}{24,72}$	$\frac{35,26}{18,90}$

За результатами експериментальної роботи в процесі дослідження оцінювалась динаміка змін кількісних показників розподілу студентів за наведеними рівнями самоосвітньої діяльності (табл. 1 і 2). В основу цього розподілу було покладено спостереження за навчальною діяльністю студентів: орієнтація в навчально-методичній літературі з курсу, наявність власних навчальних посібників (особистих чи бібліотечних) та уміння користуватись ними, уміння пояснити графічні дії, застосовані при виконанні графічної роботи тощо.

В таблицях 1 і 2 у чисельнику наведено дані експериментальних груп, у знаменнику – контрольних.

Як видно з таблиці 1, на початку експерименту (початок II семестру) суттєвої різниці розподілу студентів контрольних та експериментальних груп за рівнями їх самоосвітньої діяльності практично не існувало. Розбіжність у показниках не перевищувала 2% за кожним з рівнів. Наприкінці експерименту (кінець IV семестру) ця різниця, як видно з таблиці 2.5, стала значною. У контрольних групах розподіл студентів за рівнями змінився несуттєво: відбулося незначне зменшення кількості студентів на спонукальному рівні (у межах 15%) і деяке збільшення на творчому рівні (у межах 12%). На ситуативному рівні зміни зовсім незначні (вони не перевищують 5%). Дослідження причин виявленого стану показує, що зміни на спонукальному і творчому рівнях у студентів контрольних груп пояснюються впливом загальних умов навчання у вищому закладі освіти і закладеною в зміст окремих навчальних завдань потребою самостійно здобувати необхідні відомості.

В експериментальних групах порівняно з контрольними відбулися суттєві зміни: значно зменшилась (майже в два рази) кількість студентів на спонукальному рівні і різко збільшилась (в 3 - 4 рази) на творчому. На ситуативному рівні зміни двосторонні – незначні зменшення або збільшення. Ці коливання на загальні показники розподілу студентів за рівнями суттєво не вплинули.

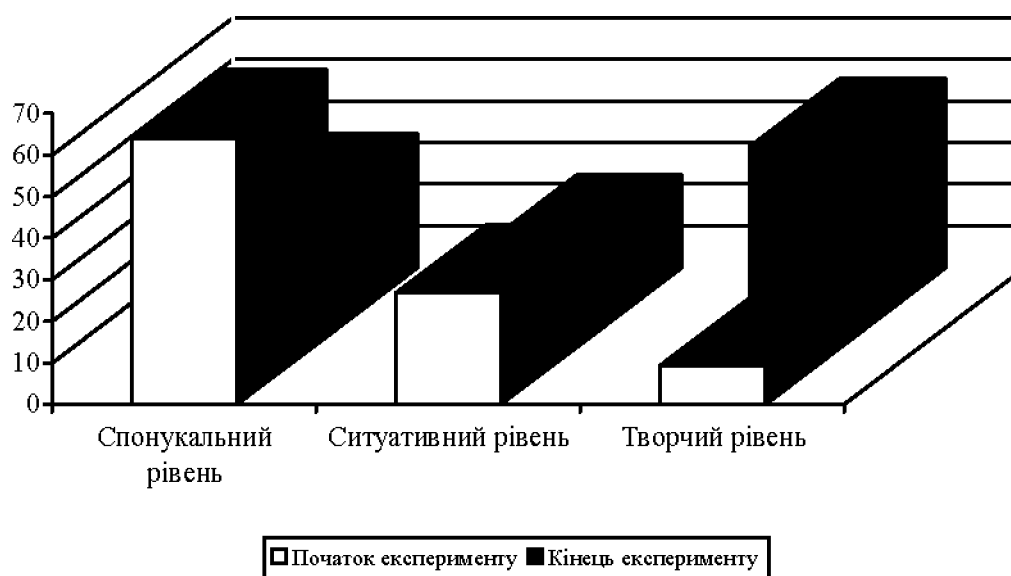
Порівняльну динаміку змін показників наведено на діаграмах (рис. 1, 2).

Діаграми виразно засвідчують, що на початку експерименту показники розподілу студентів за рівнями самостійності у залучених до дослідно-експериментальної роботи вищих закладах освіти суттєво не відрізняються. Це зайвий раз підтверджує той факт, що загальноосвітня школа ще занадто мало приділяє уваги розвитку самостійності школярів у

навчально-пізнавальній діяльності.

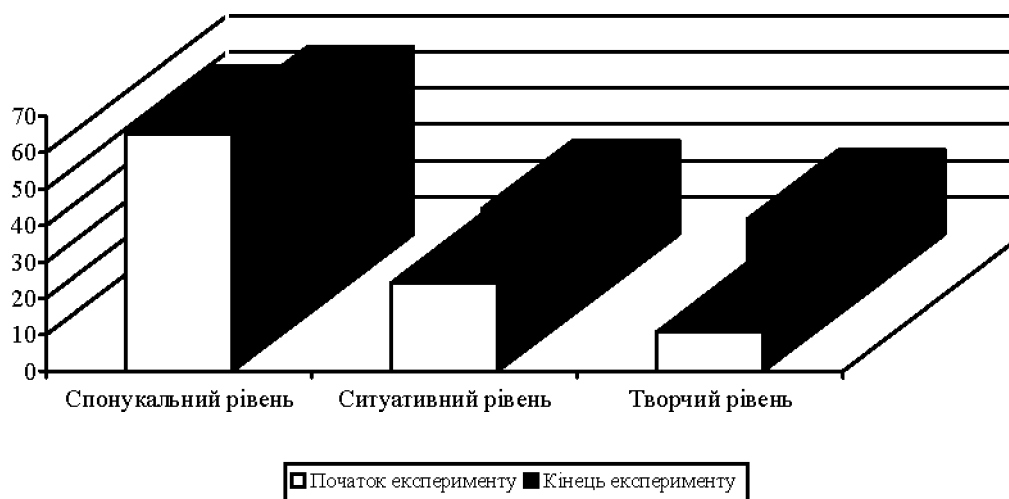
За результатами експериментального навчання ситуація суттєво змінюється — відбувається яскраво виражений перерозподіл студентів за рівнями і, особливо, на спонукальному і творчому рівнях. Значні зміни на цих рівнях вказують на дієвість запропонованих нами педагогічних засобів впливу на самостійність у навчально-пізнавальній діяльності студентів.

а) експериментальні групи

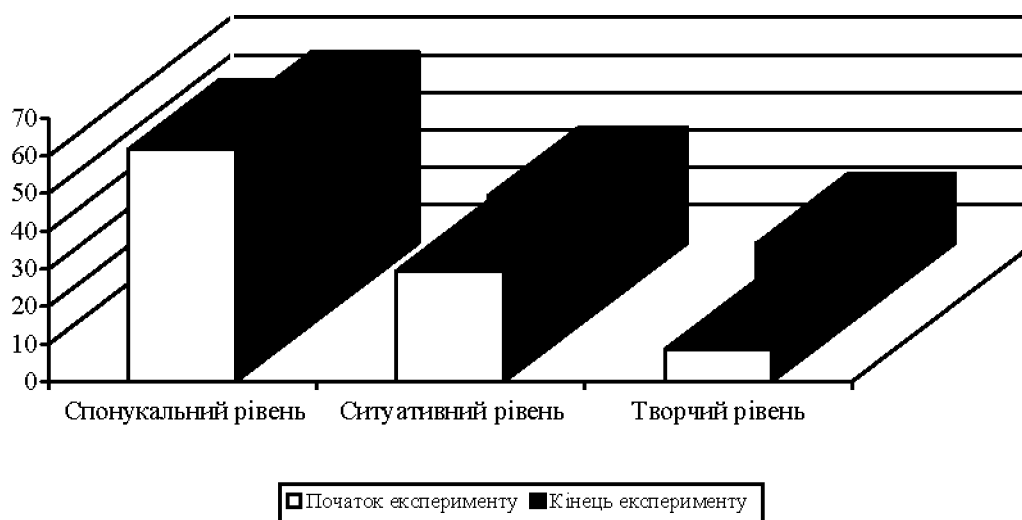
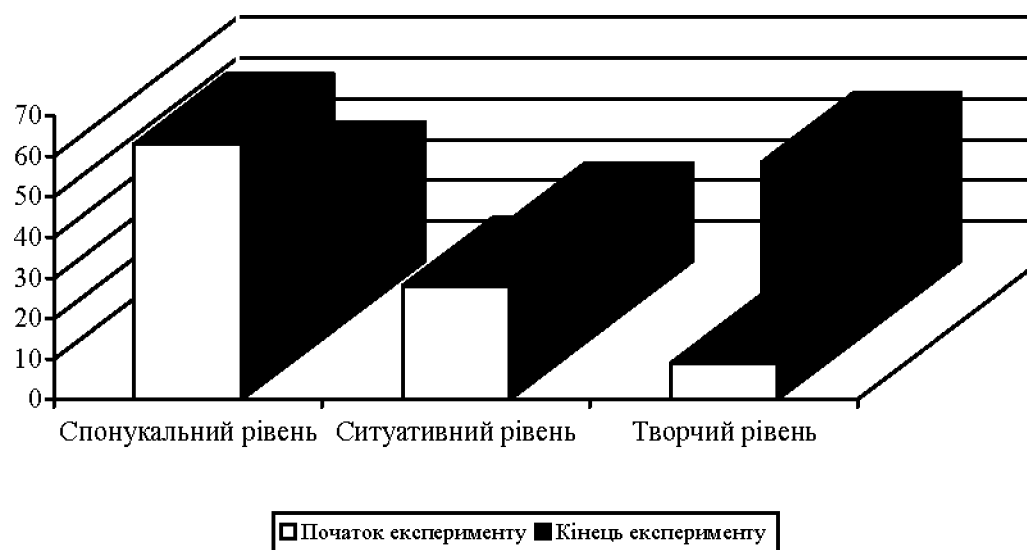

б) контрольні групи

Рис.3. Порівняльні діаграми зміни показників у навчанні студентів НПУ ім. М.П.Драгоманова

а) експериментальні групи

б) контрольні групи

Рис.4. Порівняльні діаграми зміни показників у навчанні студентів Глухівського педагогічного інституту.